

Lesbeschrijving – Toen ik een duif vond

Toen ik - Joke van Leeuwen

Les 3 – 45 min
Les 4 – 45 min

Monitoring:
opdracht 1, 2bd (les 3) en opdracht 4cd (les 4)

Materialen

- Het gebruikte boek
- Leeswerkschrift 5A
- Woordstroken
- Opzoekboekje
- Markeerstiften (2 per leerling)
- Een schort en een keukenzeef (zie Zita Zeef)
- Een kopje

Korte inhoud

De kinderen lezen een wat langere humoristische tekst over Deef die een postduif vindt. De tekst is een mengeling van speelse tekeningen en handschrift. Deef gaat briefjes schrijven die hij wil meegeven aan de postduif. Hij wil de geadresseerden overtuigen. Zita Zeef wordt geïntroduceerd door onder andere het indelen van de tekst in inleiding, kern en slot. Ook kijken de kinderen naar het gedrag en de emoties van Deef die in de tekst naar voren komen.

Inhoudelijke leesdoelen

- Je leert drie soorten vertelperspectief.
- Je denkt na over de hoofdgedachte.
- Je denkt na over de opmerkingen die Deef maakt over postduiven.
- Je bedenkt hoe Deef zich voelt aan het einde van de tekst.
- Je bedenkt welke zinnen van Deef je grappig vindt.

Strategiedoelen

Samenvatten: (5.1*/5.3*/5.7)

- De leerling herkent de indeling inleiding, kern en slot.
- De leerling kan een vraag formuleren waar de alinea vervolgens antwoord op geeft (een vraag als kopje).
- De leerling kiest de zin uit die de samenvatting van de tekst weergeeft.

Afleiden: (6.3*/6.4*/6.6)

- De leerling interpreteert situaties die zich voordoen in de tekst.
- De leerling interpreteert gedachten, gedrag en emoties van de hoofdpersoon.
- De leerling vormt een mening over de informatie binnen de tekst en beargumenteert deze.

* subdoel komt terug in de monitoropdracht(en).

Woorden

Toen ik - Joke van Leeuwen

Zelfst. naamwoorden

het buisje
het adres
de postduif
de president

Werkwoorden

feilloos
alvast

- Start+1 Slide 'Start' - Laat het boek zien.
- Wie kent dit boek al?
  - Vertel dat Joke van Leeuwen het boek heeft geschreven en ook de tekeningen heeft gemaakt.
  - Bekijk met de kinderen de voorkant van het boek. Vertel dat in elk hoofdstuk Deef, de hoofdpersoon, vertelt wat hij meemaakt. Hoe zie je dat terug op de voorkant? (de titels van de hoofdstukken staan op de voorkant met een klein tekeningetje) Concludeer dat de inhoudsopgave dus al op de voorkant staat!

Slide 1 - Laat de kinderen de vooruit- en terugkijkpagina voor zich pakken.

Lees de leesdoelen voor en maak de strategiedoelen 'samenvatten' en 'afleiden' ondergeschikt.

Maak hardop denkend duidelijk: 'Als ik door de tekst blader (doe dit), lees ik in de titel dat de ik-persoon een duif vond. Deef vertelt het als het al gebeurd is, vandaar dat het in de verleden tijd staat. Ik zie dat deze tekst best lang is en er staan veel illustraties tussen de tekst. Ik ben wel benieuwd wat het begin, het midden en het einde is. Dat is handig om te weten bij een langere tekst, want je ziet het niet meteen. In deze les leren we Zita Zeef kennen, zij helpt daarbij!

Verder lees ik hoe Deef voor de duif zorgt en wat hij van plan is. Hmm, zou ik dit ook zo doen? Wat vind ik van de manier waarop Deef het verhaal vertelt? Nadenken over de tekst en wat ik zelf van vind noemen we afleidingen maken. We leiden af, we denken na, wat de auteur bedoelt. Leuk, ik heb zin om te beginnen!

Klik op de knop bij de leesstrategieën en bekijk de poster. Wijs Zita en Daan aan.

Klik op de knop bij de leeshoudingen en vertel welke leeshoudingen passen bij de tekst en de leesdoelen.

Het gaat in les 3 om:

- *Precies lezen*: je wilt de tekst goed begrijpen.
- *Lezen voor je plezier*: het is leuk en grappig om te lezen wat Deef meemaakt.

De kinderen kruisen de leeshoudingen aan in het leeswerkschrift.

Klik op de knop bij 'Kijken naar de tekst'. Lees samen A, B en C over vertelperspectief (opzoekboekje pagina 54). Je beleeft het verhaal altijd door iemand zijn ogen. Dat wordt het *vertelperspectief* genoemd. De auteur kan een verhaal vertellen vanuit verschillende vertelperspectieven.

Laat de kinderen allemaal hun eigen leesboek pakken en kijken in welk vertelperspectief hun leesboek geschreven is. Geef enkele kinderen de beurt om dit te delen in de klas en controleer of het gekozen perspectief klopt.

Kijk vervolgens naar de leestekst uit het leeswerkschrift. Bespreek interactief en schrijven mee in het leeswerkschrift.

- Hoe heet de hoofdpersoon uit de tekst? (Deef)
- Wat voor soort tekst is het? (B. Verhaalttekst)
- Door wiens ogen beleef je het verhaal? (C. Ik-perspectief)

2

Slide 2 - Wat weten de kinderen over postduiven?

Maak klassikaal een woordweb.

Tips: benoem dat postduiven goed onthouden waar hun 'thuis' is. Je kunt ze loslaten op een andere plek en dan vliegen ze weer naar huis. Postduiven werden vroeger, ook nog in Tweede Wereldoorlog, ingezet om informatie naar iemand te brengen.

3-4

Zorg voor opzoekboekjes (pagina 4).

Slide 3+4 - De kinderen lezen individueel de tekst. Wijs de kinderen op de gekozen leeshoudingen. Eventuele moeilijke woorden worden gemarkeerd. In deze tekst zijn weinig moeilijke woorden.

Laat de kinderen de woorden die ze niet kennen of moeilijk vinden tijdens het lezen markeren.

Klaar met lezen? De kinderen noteren de woorden die ze moeilijk vonden bij 'Mijn woorden' op de vooruit- en terugkijkpagina. Met behulp van de woordstrategieën in het opzoekboekje (pagina 4) proberen ze achter de betekenis te komen.

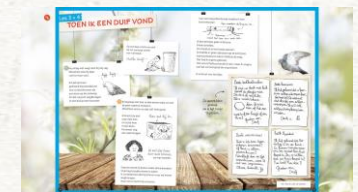
Klik op de knop en open de woordstrategieën uit het opzoekboekje.

Besteed aandacht aan het woord 'feilloos'. Deef geeft in de tekst aan zelf ook niet te weten wat het betekent. Hij heeft het ergens gelezen.

Bespreek de overige moeilijke woorden. Welke strategie hebben de kinderen gebruikt?

Hang de woordstrookjes van de behandelde woorden op.

5 Zorg voor opzoekboekjes (pagina 34 en 35).

Slide 5 - Klik op de knop bij opdracht 1. Bekijk met de kinderen pagina 34 en 35 van het opzoekboekje. Geef instructie over 'Inleiding, kern, slot' bij een verhaalttekst. Vertel dat een goede tekst in drie stukken te verdelen is. Vraag de kinderen welke drie stukken dit zijn? (inleiding, kern, slot)

Lees de tekst voor en doe hardop denkend voor tot waar de inleiding in deze tekst loopt. Beargumenteer je keuzes tijdens het modellen.

IK-fase

'De tekst maakt meteen in de eerste zin al duidelijk wat het onderwerp is: Deef vindt een duif. De duif vloog niet weg, daarom nam Deef de duif mee naar huis. Daarna vertelt hij wat hij al weet over postduiven. Dit is voor de lezer interessant. Want misschien weet niet iedere lezer wat een postduif is. Vervolgens heeft Deef een vraag 'Hoe weten de duiven waar ze heen moeten met hun post?'. Hij weet het eigenlijk niet. Dit maakt de lezer nieuwsgierig.

Als ik verder lees gaat de tekst ineens niet meer over wat Deef denkt, maar wat hij doet. Hij neemt de duif mee naar huis. Daar stopt de inleiding dus, want het verhaal gaat verder. Ik zie ook een wit stukje. Dat heet een witregel en geeft aan dat er een nieuwe alinea begint.'

Zet een horizontale streep in de tekst onder de inleiding, na 'Misschien wisten ze dat heel goed zelf.'. De kinderen zetten ook een streep in hun eigen tekst in het leeswerkschrift.

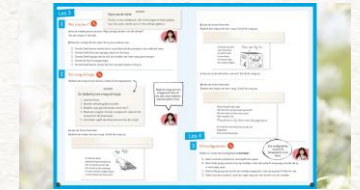

1 De kinderen maken vervolgens in tweetallen opdracht 1*. Ze zoeken de kern in de tekst en zetten een streep. (De kern eindigt met de zin die moeder uitspreekt: 'Naar het hok waar ze zich thuisvoelen.'

JULLIE-fase

Differentiatie: Pas de WIJ-fase toe waar nodig.

*Suggestie voor monitoring: Kijk opdracht 1 zelf na aan het eind van de les. Noteer in de monitor in hoeverre de kinderen de tekst kunnen indelen in inleiding, kern en slot (samenvatten, 5.1).

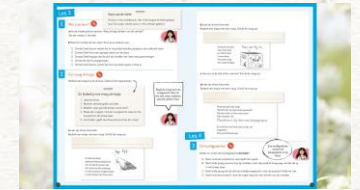

- 5 Zorg voor opzoekboekjes (pagina 38 en 39).
Trek een schort aan en pak de keukenzeef en het kopje.

Slide 5 - Klik op de knop bij opdracht 2. Bespreek pagina 38.

Laat de zeef zien en vertel dat de belangrijke woorden in de zeef achterblijven en de onbelangrijke woorden en zinnen er doorheen vallen. Zo houd je alleen de belangrijke woorden over. Benoem dat 'een kopje' twee betekenissen heeft. Sla het stappenplan op pagina 38 over.

Klik door naar pagina 39 en neem 'Hoe schrijf je een kopje in de vorm van een vraag?' door.

- 2 Bekijk vervolgens samen opdracht 2a.
Bespreek interactief het stappenplan.

1. Lees de alinea.
2. Markeer de belangrijke woorden (postduiven, net zo hard, auto's, post wegbrengen, buisje aan hun poot).
Benadruk de leeshouding *precies lezen*. Deze leeshouding helpt bij het kiezen van de belangrijke woorden.
3. Op welke vraag geeft de alinea antwoord? Bedenk een vraag die boven de alinea past.
4. Controleer: geeft de alinea antwoord op de vraag die we bedacht hebben?
5. Schrijf de vraag boven de alinea bij 2a.

WIJ-fase

Kom samen tot de conclusie dat de alinea gaat over wat Deef al weet over postduiven.

De volgende vragen zouden bijvoorbeeld boven het kopje passen:

- Wat weet Deef al van postduiven?
- Waarmee worden postduiven vergeleken?
- Wat kunnen postduiven?

Laat de kinderen de vraag opschrijven bij opdracht 2a en opdracht 2bcd* afmaken in tweetallen.

JULLIE-fase

*Suggestie voor monitoring: bespreek opdracht 2bd niet na en noteer in de monitor in hoeverre de kinderen al een passend kopje in de vorm van een vraag kunnen formuleren (5.3). Het geeft niet als kinderen de vragen in tweetallen hebben geformuleerd, ze staan immers aan het begin van het leerproces.

Terugkijken 03

- 1 Slide 1 - Kijk terug met de kinderen. Herhaal de leesdoelen.
- Welke leesdoelen hebben we al geoefend? Kruis leesdoel 1 en 2 af.
  - Welk karakter hebben we leren kennen? (Zita Zeef)

Kijk vooruit naar de volgende les waarin de humor in de tekst en de gedachten van Deef aan bod komen.
Daan Detective helpt je daarbij.

Les 4

Vooruitkijken 05

- 1
- Slide 1 - Kijk terug naar de vorige les. Herhaal de leesdoelen. Vraag:
- Welke leesdoelen hebben we de vorige les behandeld? (leesdoel 1 en 2)
  - Wat weten we nog van Zita Zeef?
  - Vertel dat leesdoel 3, 4 en 5 aan bod komen. Wie gaan ons helpen?

Klik op de knop bij de leesstrategieën. Wijs op de poster Zita Zeef en Daan Detective aan:

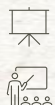
- Zita Zeef (samenvatten) - Zij helpt ons bij het kiezen van de hoofdgedachte van het verhaal.
- Daan Detective (afleiden) - Hij gaat ons helpen met het begrijpen van grapjes in de tekst.

Herhaal de leeshoudingen:

- *Precies lezen*: je wilt de tekst goed begrijpen.
- *Lezen voor je plezier*: een verhaalttekst lees je voor je plezier, je wilt meeleven met de hoofdpersoon

Tekst lezen en woordenschat 12

- 3-4
- Slide 3+4 - De kinderen lezen individueel de tekst nog eens.
Herhaal enkele moeilijke woorden aan de hand van de woordstroken.
Plaats de woorden in de context van de zin. Hang de woordstroken weer op in de klas.

Klaar? Kinderen die vlot lezen, kunnen werken aan de klaaropdracht.

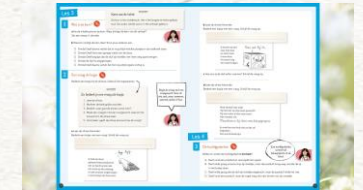

- 5 *Er zijn klaaropdrachten in het leeswerkschrift voor sterke en/of snelle lezers. Deze kunnen ingezet worden op elk moment tijdens les 4. Zorg voor opzoekboekjes (pagina 41).*

Slide 5 - Klik op de knop bij opdracht 3. Geef instructie over de hoofdgedachte, tip 1 (opzoekboekje pagina 41). Bespreek samen met de kinderen de volgende vragen om achter de hoofdgedachte te komen.

- Over **wie** gaat het verhaal? (over Deef)
- **Wat** doet Deef? (hij zet de vermoeide postduif in een doos en schrijft briefjes om te verzenden met de postduif)
- **Waar** gebeurt het? (Deef is thuis)
- **Hoe** loopt het verhaal af? (de postduif vliegt weg voor Deef de briefjes aan zijn pootje heeft kunnen doen)

WIJ-fase

- 3 Laat de kinderen in tweetallen tot het juiste antwoord komen bij opdracht 3 (antwoord B).

JULLIE-fase

- 6 Slide 6 - In opdracht 4 gaan de kinderen aan het werk met afleiden: ze interpreteren de situatie, de gedachten, het gedrag en de emoties van Deef.

Klik op de knop bij opdracht 4. Lees met de kinderen 'Inleven in de hoofdpersoon'. Ze moeten tussen de regels door lezen en nadenken wat er niet letterlijk staat. De kinderen moeten relaties leggen tussen eigen kennis en stukjes uit de tekst.

WIJ-fase

- 4 Kijk samen naar opdracht 4a en b. Wat denkt Deef? Bespreek het interactief. Kom samen tot een antwoord:
- a. De gedachte van Deef is dat de duif veel te moe was om weg te vliegen. (Dit staat letterlijk in de tekst)
  - b. Eigen antwoord.

JULLIE-fase

De kinderen maken in tweetallen opdracht 4c* en d* af.

*Suggestie voor monitoring: noteer in de monitor in hoe de kinderen opdracht 4c en d hebben gemaakt. Dit is onderdeel van het afleiden (6.3/6.4).

- 7 Slide 7 - Vertel dat nadenken over de emoties van de hoofdpersoon ook bij afleiden hoort. Wijs de kinderen op Daan.

Lees deel 1 voor. Vraag de kinderen:

- Hoe voelt Deef zich? (hij is verbaasd / hij is teleurgesteld)
- Hoe kun je dat uit de tekst afleiden? (er zijn 2 aanwijzingen:
  1. Er staan twee uitroeptekens in de tekst. Die geven verbazing aan.
  2. Hij had zijn best gedaan kleine briefjes te schrijven. Hij wilde ze in het busje doen. Nu kan het niet meer.)

WIJ-fase

Lees deel 2 voor. In tweetallen bespreken ze de vragen:

- Hoe voelt Deef zich? (hij is verdrietig/ hij voelt zich naar)
- Hoe kun je dat uit de tekst afleiden? (er zijn 2 aanwijzingen:
  1. Er staat dat hij het niet leuk vindt dat zijn moeder zegt dat de duif misschien door een kat is gegrepen.
  2. Gegrepen betekent dat de kat de duif heeft doodgemaakt. Dat snapt Deef. Daarom doet het woord 'gegrepen' pijn. Joke heeft dat mooi opgeschreven, het lijkt wel poëtisch.)

JULLIE-fase

Lees deel 3 voor. In tweetallen bespreken ze de vragen:

- Hoe voelt Deef zich? (hij is trots/ hij voelt zich weer opgewekt)
- Hoe kun je dat uit de tekst afleiden? (er zijn 3 aanwijzingen:
  1. Deef is weer wat anders aan het doen. (*Zien de kinderen dat het bijzonder is dat Deef een garage maakt? Daarin woon je immers niet. Je komt en vertrekt weer, net als de postduif. Blijkbaar heeft Deef het geaccepteerd dat de duif weg gevlogen is.*)
  2. Deef heeft een tekening gemaakt van de doos die nu een garage is.
  3. In de tekst staat dat Deef de garage mooi vindt.)

Trek gezamenlijk de conclusie dat als je *precies lezen* toepast het begrijpen van de hoofdpersoon gemakkelijker gaat. Concludeer ook dat dieren niet altijd doen wat jij als mens bedenkt...

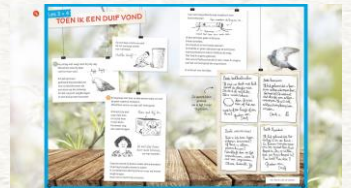
3+6

Slide 3 - Zoom in op de briefjes. Lees de briefjes met de kinderen.

Waarom herken je dat deze tekstjes 'brieven' zijn? Benoem de kenmerken met elkaar:

- Bovenaan: voor wie is de brief (de geadresseerde)
- Vervolgens komt de vraag of hetgeen dat iemand wil vertellen
- Onderaan: door wie de brief is geschreven (de afzender)

WIJ-fase

Vraag vervolgens: Wat vind je van de briefjes van Deef?

Concludeer dat de briefjes een beetje gek zijn en ook grappig.

Wat is er grappig aan het briefje voor de taalboekmaker?

- Deef durft te zeggen dat hij het taalboek niet leuk vindt
- Deef durft te zeggen dat hij de plaatjes mislukt vindt
- Deef tekent een voorbeeld dat totaal niet lijkt op een noot, hoedje of kwal.

5

Slide 6 - Vervolgens maken de kinderen individueel opdracht 5 in het leeswerkschrift.

JIJ-fase

Bespreek de opdracht na. Controleer of de kinderen begrijpen dat de duif Deef natuurlijk niet kan verstaan en dat de duif niet doet wat Deef wil. Het is grappig om Deef denkt dat dit wel zo is. Of toch niet?

1

Slide 1 – Kijk terug met de kinderen.

- Wat vond je van deze verhaaltekst? Noem het in één woord: leuk, grappig, interessant...
- Welke opdracht lukte goed? Hoe komt dat?
- Wat vond je moeilijk? Hoe komt dat?

De kinderen kijken terug in het leeswerkschrift op pagina 'Vooruit- en terugkijken'.
Ze kruisen alle leesdoelen af.

